

مطبوعات نیمه اول سال ۱۳۲۵

مصاحبه خبرنگار فرانسوی با قاضی محمد

کردهای ایران خواهان آزادی

خودمختاری و انتخابات آزاد هستند

وزرای توده ای در کابینه قوام، بر ضرورت اصلاحات پافشاری می کنند

رویدادهای خونین آذرماه تدارک دیده می شود. شاه ژنرال ها را جابجا می کند و روی کردستان و آذربایجان متمرکز شده است. ارتش سرخ طبق قراردادی که در مسکو با نخست وزیر وقت ایران "قوام السلطنه" منعقد شده، خاک ایران را ترک کرده است. آنها در جریان جنگ دوم جهانی و برای خنثی سازی نقشه های هیتلر و رضاشاه برای تبدیل ایران به پل پیروزی فاشیسم بر اتحاد شوروی وارد ایران شده بودند. ارتش انگلستان در جنوب و ارتش اتحاد شوروی در صفحات شمال کشور. علاء سفیر شاه در واشنگتن و نماینده دربار شاهنشاهی در سازمان ملل، پیام ببر و پیام آور شاه و امریکائی هاست. انگلستان از نزدیکی دربار شاه به امریکائی ها هم اطلاع دارد و هم نگران منافع خود و سلطه سنتی اش بر دربار است.

در اینسوی دیوارهای دربار شاهنشاهی، نخست وزیر "قوام السلطنه" همچنان می کوشد نخست و وزیر و صدر اعظم باشد و نه رئیس دفتر شاه. شانه به شانه شاه همه جا حاضر می شود و احکام نظامی ها را نیز او پیشنهاد و یا تأیید می کند. دولتی که بر سر کار است، دولتی ائتلافی است که در آن سه وزیر از حزب توده ایران، شماری از ملیون وقت و چهره هایی چون ملک الشعرا بهار در آن حضور دارند. مجلس منحل شده و قوانین با مصوبه های دولت اجرا می شوند. قرار است همین دولت انتخابات مجلس آینده را برگزار کند. هم حکومت خودمختار آذربایجان و هم حکومت خودمختار کردستان ایران بی وقفه بر ضرورت یک انتخابات آزاد و فارغ از فشار ارتش و نفوذ دربار شاهنشاهی تأکید می کنند. کوچکترین نشانه و اشاره به جدائی از ایران مطرح نیست. دولت دست به یک سلسله رفرم ها و اصلاحات زده است. ارتجاع مذهبی و وابستگان دربار شاهنشاهی با این اصلاحات موافق نیستند و خوانین نیز نگران شده اند. این اصلاحات زیر فشار حضور دو حکومت ملی در کردستان و آذربایجان تحمیل شده است. همچنان که دولت ائتلافی چپ زیر همین فشار تحمیل شده است. دولت زیر فشار تبلیغات دربار و خوانین و روحانیون مرتجع است. آنها تصمیمات دولت و صدراعظم را متأثر از فشار وزرای توده ای در کابینه می دانند و روی آن متمرکز شده اند. ایرج اسکندری عضو ارشد رهبری حزب توده ایران که بعدها دبیر اول حزب شد، در همین دوران، در کانون تصمیمات اصلاحی دولت قرار دارد.

همان نگرانی که در آذربایجان نسبت به جابجائی های ارتش در اطراف آذربایجان وجود دارد، در کردستان نیز وجود دارد. تقابل و رقابت شاه با نخست وزیر می رود تا به قدرت نمائی ارتش شاهنشاهی و حمایت امریکا از آن بیانجامد. رهبری ارتش در اختیار شاه است.

در همین روزها، یعنی خردادماه ۱۳۲۵ قاضی محمد رهبر و پیشوای مردم کردستان ایران با یک خبرنگار فرانسوی مصاحبه می کند. در "کلیات مطبوعات نیمه اول ۱۳۲۵" که در اختیار ماست، مشخص نیست که این مصاحبه در کدام نشریه منتشر شده و مشروح آن چیست، اما همان بخش کوتاهی که از این مصاحبه در "کلیات مطبوعات" منتشر شده، برای آگاهی از مواضع وقت حزب دمکرات کردستان ایران و حکومت خود مختار کردستان کافی است. قاضی محمد بر سه اصل ملی پافشاری می کند: قبول خودمختاری کردستان، آزادی زبان کردی، انتخابات آزاد. این یکی از تاریخی ترین اظهار نظرهای قاضی محمد در باره کردستان ایران و حقوق مردم کرد ایران است که در مطبوعات خارج نیز منعکس شده است.

همه دولت های غربی می دانند حکومت خودمختار کردستان ایران در پی جدائی از ایران نیست، اما همه نیز در برابر یورش ارتش شاهنشاهی و به خاک و خون کشیدن این دولت و اعدام قاضی محمد و پاران او در دولت خودمختار سکوت می کنند. حال اخبار خرداد ماه را پی می گیریم:

چهارشنبه ۱ خرداد

امروز اداره انتشارات خبری منتشر کرد که برابر گزارش های هیات اعزامی، ارتش سرخ آذربایجان را تخلیه کرده است.

* اعلامیه از طرف تیمسار سپهبد احمدی درباره فرار ۱۸ نفر از افسران ارتش منتشر گردید. در این اعلامیه ذکر شده بود، با اینکه همه گونه اقدامات برای رفاه حال آنان بعمل آمده لکن این افراد بر خلاف سوگند وفاداری خود نسبت به خدمت سربازی ناگهان مباردت به فرار نموده و ارتشی را که در محیط آن پرورش یافته و در پرتو آن به دریافت درجات نظامی نائل شده بودند ترک گفتند.

* آقای سرلشگر علی رزم آراء به سمت بازرس ناحیه ۱ و ۲ ارتش تعیین و قرار شد پس از تعیین افسران و کارمندانی که باید با ایشان همکاری نمایند برای جلوگیری از تصادفات احتمالی به سمت کردستان حرکت کند.

* آقایان جودت علیزاده و آذربادگان که برای شرکت کمسیون مختلط نظارت در کردستان از طرف آذربایجان تعیین شده بودند وارد تهران شدند.

* تیمسار سرلشگر رزم آراء و سرهنگ شاهرخشاهی و سرهنگ مغروری و سرهنگ پزشکیان نمایندگان وزارت جنگ باتفاق آقایان جودت علیزاده و آذربادگان که برای جلوگیری از تصادم معین شده بودند به سمت کردستان حرکت کردند.

ابلاغیه زیر از طرف آقای نخست وزیر صادر گردید

در نتیجه تحقیقاتی که بوسیله مامورین اعزامی به آذربایجان بعمل آمده و تخلیه آذربایجان را از ارتش سرخ تصدیق نموده اند و گزارشی که طبق تحقیقات مزبور تلگرافا به سفارت کبری دولت شاهنشاهی در **واشنگتن** داده شده است که به استحضار شورای امنیت برساند. اینک نامه ای هم که از سفارت کبرای شوروی به اینجانب رسیده است عین آن را برای مزید اطلاع عامه ذیلا نقل می نمایم:

آقای نخست وزیر محترم

در تعقیب اظهارات شفاهی که این جانب موافق دستور دولت شوروی در ۲۲ ماه مه سال جاری کرده است، بدین وسیله محترماً تائید می نماید که تخلیه قشون شوروی از ایران مطابق نقشه تخلیه که از طرف ستاد ناحیه نظامی قفقاز در اواخر ماه مارس سال جاری اعلام گشته است نهم ماه مه کاملاً انجام یافت. خواهشمند است صمیمی ترین احترامات این جانب را قبول فرمائید.

سادچیکف(سفیر وقت اتحاد شوروی در ایران)

* کارگران شرکت نفت ایران و انگلیس پس از ۱۵ روز اعتصاب و قبول شدن تقاضای آنها شروع به کار کردند.

چهارشنبه هشتم خرداد

بمناسبت پایان قضیه ایران در شورای امنیت، ماموریت آقای **علاء** در شورای امنیت پایان یافت ولی نامبرده همچنان سفیرکبیر دولت شاهنشاهی ایران در امریکا می باشند.

مصاحبه قاضی محمد با خبرنگار فرانسوی

قاضی محمد پیشوای کردهای ایران به خبرنگار فرانسوی اظهار داشته است که اگر من دستور جنگ بدهم فقط در ظرف سه یا چهار روز کرمانشاه را تصرف خواهیم کرد. این شهر دارای موقعیت نفتی مهمی می باشد، بعلاوه کرمانشاه یک شهر کردنشین بزرگ و مهمی است. ولی من حتی الامکان سعی می کنم که از خونریزی جلوگیری نمایم. در هر صورت کردها سعی خواهند کرد مهاجم و متعرض نباشند و همچنین کردها فوق العاده خرسند خواهند شد که دولت مرکزی ایران اصول صحیح **دمکراسی** را رعایت کند و **زبان** کردی و **حکومت خود مختار** کردستان را برای کردها به رسمیت بشناسد. ما خواهان یک چنین راه حلی برای رفع اختلافات می باشیم ولی دولت مرکزی ایران نمی خواهد این راه حل را قبول کند. ما خواهان اجرای **انتخابات آزاد** در نزدیکترین فرصت ها می باشیم، به شرط اینکه این انتخابات با آزادی کامل و بدون فشار ارتش بعمل آید.

اعتصاب دوباره

از ساعت ۵ صبح امروز کارگران انبار نفتی شرکت نفت ایران و انگلیس اعتصاب کردند و در نتیجه قسمتی از وسائل نقلیه شهر از کار افتادند. از طرف آقای نخست وزیر کمیسیونی برای رسیدگی تعیین گردید و اعتصاب خاتمه یافت.

اقدامات اصلاحی

اعلامیه اداره کل انتشارات و تبلیغات

در این چند روزه اخیر بعضی انتشارات در جرائد دیده شده که **اقدامات اصلاحی** اخیر دولت را مربوط به اجرای مرام بعضی احزاب دانسته یا به فعالیت بعضی از وزیران (توجه داشته باشید که در این زمان، دولت ائتلافی با حزب توده ایران، ملیون ایران بر سر کار است- راه توده)

با تکذیب مراتب فوق باستحضار عامه می رساند که کلیه اقدامات اصلاحی دولت بر حسب اوامر و اراده شخص رئیس محترم دولت صورت گرفته و آنچه تا حال عملیات مثبت اصلاحی انجام گردیده فقط مدیون اراده و همت شخص محترم دولت بوده است. اصلاحات اساسی دیگری نیز از مدتی پیش دستور تهیه و پیشنهاد آن را به وزارتخانه ها صادر و با تاکیدات مکرری که فرموده اند امید می رود تحت نظارت و مراقب شبانه روزی رئیس محترم دولت به سرعت جریان یافته و هرچه زودتر طبق آمال ملت به موقع اجرا گذارده شود.

تاسیس بانک صنعتی و مدنی ایران

امروز صاحبان سهام بانک صنعتی و معدنی ایران در دفتر آقای وزیر بازرگانی و پیشه و هنر حضور یافته و مقررات زیر را برای تاسیس و ثبت بانک صنعتی و معدنی ایران به اتفاق آرا تصویب نمودند:

۱- نام شرکت- بانک صنعتی و معدنی ایران و نوع شرکت سهامی و سرمایه آن دو بلیون و پانصد میلیون ریال منقسم به بیست و پنج هزار سهم یکصد هزار ریالی با نام متعلق به دولت شاهنشاهی ایران (وزارت دارائی ۱۰ هزار سهم، وزارت بازرگانی ۱۰ هزار سهم و وزارت کشاورزی ۵ هزار سهم) و مدت غیر محدود است.

۲- هیات مدیر بانک را مرکب از آقایان مهندس احمد زنگنه و سلمان اسدی و **ایرج اسکندری** می باشد. دکتر صلح دوست برای چهار سال مدیرکل بانک انتخاب شد و حق امضا با مدیرکل باتفاق دو نفر از اعضاء خواهد بود.

چهارشنبه ۱۵ خرداد

از طرف آقای نخست وزیر ابلاغیه درباره اصلاحات و مالک و طرز اداره املاک خود و
وظائف مالک نسبت به مستاجر صادر و منتشر گردید.

راه توده ۱۲۴ ۲۶,۰۲,۲۰۰۷